

Inschrijving RBB-AWARD 2018

Organisatie: Dienst Justitiële Inrichtingen

Contactpersoon voor de RBB over deze good practice: Eric Bouwsma

E-mail adres: e.bouwsma@dji.minjus.nl

Mobiele telefoon: 06-53699345

Akkoord lid Raad van Participanten RBB Groep: Wouter Boogaard

Doel ¹⁾ :

Titel good practice: Na de bak ook aan de bak

Gedetineerden krijgen door serieus te werken in de gevangenis sinds 2017 de mogelijkheid een branche-erkende praktijkverklaring te behalen en daarmee sneller toegang tot een betaalde baan: de In-Made praktijkschool.

Sinds wanneer wordt ermee gewerkt/toegepast?: Medio 2017

Beantwoord de volgende 5 vragen (maximaal 4 A4)

1. Wat houdt de good practice in?

Het gevangeniswezen heeft tussen 2011 en 2016 het productiebedrijf (In-Made) opgezet en uitgebouwd tot een succesvol bedrijf; ook voor de interne markt (Rijksoverheid). Hierover heeft DJI in 2016 een presentatie gegeven op de RBB workshop Leren in Uitvoering. Het productiebedrijf In-Made is eind 2016 in afstemming met de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (S-BB) begonnen met het opleiden van alle werkmeesters tot erkend praktijkopleider en het erkennen van alle productieruimtes als Erkend Leerbedrijf. Begin 2019 is de invoering helemaal voltooid. Het productiebedrijf (in-Made) is nu niet alleen een plek waar dagelijks 7000 gedetineerden werken, maar waar nu ook praktijkonderwijs geboden wordt aan een fors aantal (enkele honderden) gedetineerden en waar competenties op MBO niveau 1 en 2 gecertificeerd worden. Gedetineerden bouwen via deelcertificaten een compleet beroepsprofiel (zoals b.v. magazijnmedewerker, procesoperator, schoonmaker of houtbewerker) op, dat bij vertrek uit detentie wordt omgezet in een S-BB praktijkverklaring voor de betreffende branche. In een aantal gevallen kan zelfs een compleet MBO diploma behaald worden. De belangrijkste competenties voor werkgevers zijn de werknemersvaardigheden. Bij alle soorten werkzaamheden wordt daar generiek de nadruk op gelegd, zodat iemand in alle arbeidssituaties als volwaardig werknemer leert functioneren.

De meeste gedetineerden hebben geen startkwalificatie voor de arbeidsmarkt (MBO-2) en zijn in combinatie met hun detentieverleden moeilijk bemiddelbaar. De detentieduur en de doelgroep is minder geschikt gebleken voor een complete MBO opleiding via de traditionele route. Via de In-Made praktijkschool kunnen ze aantonen over welke relevante werknemersvaardigheden ze beschikken, welke werkprocessen ze beheersen en hoe ze die tijdens detentie hebben ontwikkeld. Afhankelijk van hun voorgeschiedenis en hun vaardigheden kunnen ze al binnen enkele maanden een eenvoudig profiel doorlopen (bijv. productiemedewerker, (de)montage, schoonmaker).

2. Hoe werkt de good practice?

Zoals in 2016 gepresenteerd: Bijna alle gedetineerden nemen deel aan de arbeid gedurende 20 uur per week. Het productiebedrijf werkt met opdrachten uit het bedrijfsleven en de overheid en voert voor DJI facilitaire werkzaamheden uit in de inrichting. Arbeid heeft hiermee het grootste aandeel in het dagprogramma en heeft tot doel om gedetineerden voor te bereiden op de arbeidsmarkt. In-Made streeft naar werkomstandigheden die een “normaal bedrijf” zo dicht mogelijk benaderen.

De medewerkers rapporteren nu vanuit hun rol als praktijkopleider periodiek over het gedrag en de vaardigheden van de gedetineerden ten behoeve van hun Detentie- en Re-integratieplan.

Gedetineerden die meedoen aan de In Made praktijkschool (ze kunnen zich opgeven, of worden gestimuleerd) krijgen een portfolio, waarin ze hun vorderingen, plannen, deelcertificaten kunnen bijhouden. De werkmeesters scoren 14-daags de vorderingen, totdat de deelnemer aan alle vereisten voor een certificaat voldoet. Bij een aantal profielen horen ook aanvullende modules, zoals VCA (veilig werken), HACCP (hygiëne), Heftruckcertificaat (magazijn). Deze modules worden door de afdeling onderwijs van de inrichting verzorgd. Daarnaast kunnen (indien qua detentieduur en leercapaciteiten mogelijk) ook de vakken Nederlands, Rekenen en Burgerschap worden verzorgd, waardoor een compleet MBO dossier beschikbaar is dat toegang geeft tot het Staatsexamen. Bij doorplaatsing naar een open inrichting gaan gedetineerden in de laatste fase van hun detentie overdag buiten de inrichting werken en kunnen in een erkend leerbedrijf “buiten” hun leertraject voortzetten en/of de competenties toevoegen die binnen de muren van de inrichting niet uitgevoerd kunnen worden (bijv. klantcontacten). De praktijkverklaring kan dan worden verstrekt door het externe leerbedrijf als volwaardig lid van de branche.

3. Geef een voorbeeld van de werking van de good practice.

In de PI Arnhem worden ten behoeve van een fietsen groothandel Mantel exclusieve mountainbikes geassembleerd. De directeur van het bedrijf is zeer tevreden met de kwaliteit van het geleverde werk en heeft een gedetineerde (met een praktijkverklaring) een werkplek aangeboden tijdens de laatste fase van de detentie. Bij ommekomst van de detentie is deze gedetineerde in dienst gekomen bij het bedrijf. En er zijn nog 15 werkplekken beschikbaar voor andere (ex-)gedetineerden. Dit voorbeeld is tevens een goed voorbeeld van een vraag van de arbeidsmarkt waar het reguliere onderwijs niet in voorziet.

4. Beschrijf waarom de good practice voldoet aan onderstaande 4 eisen

- **Origineel**

Praktijkonderwijs wordt in Nederland alleen aangeboden aan jongeren die niet in staat zijn om via het reguliere onderwijs een diploma te halen. Een aantal instelling werkt rond jongeren met S-BB samen aan de zogenaamde Boris-praktijkverklaringen. De In-Made praktijkschool is uniek in het aanbieden van praktijkonderwijs aan volwassenen. In de penitentiaire inrichting werden voorheen alleen volledige vakopleidingen aangeboden aan de “happy few”; het aantal diploma’s was beperkt door verblijfsduur, overplaatsingen, terugval, etc. Door een aanpak te kiezen die heel dicht ligt bij de taken van een werkmeester (productie begeleiden, observeren, rapporteren, begeleiden) is de stap naar praktijkleren heel klein geworden. Het toekennen van deelcertificaten op basis van kleine stapjes werkt heel stimulerend bij mensen die doorgaans nooit eerder een diploma of certificaat gehaald hebben en vanuit een laag zelfbeeld een aversie tegen traditioneel leren hebben.

- **Actueel**

Bedrijven staan steeds meer open voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Er is krapte op de arbeidsmarkt. Als je zaken wilt doen met de overheid moet je voldoen aan Social Return, er is een taakstelling vanuit de participatiewet en als je mee wilt tellen moet je Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. De twijfel bij bedrijven is dat men niet goed weet wat kandidaten kunnen en welke loonwaarde ze vertegenwoordigen. Met de S-BB erkende praktijkverklaring hebben ze wel inzicht in kennis, vaardigheden, gedrag en motivatie. In combinatie met een verklaring van de directeur van de inrichting over het gedrag tijdens detentie (De Beschrijving Getoond Gedrag) werkt de Dienst Justis mee aan het afgeven van een VOG op basis van de persoonlijke omstandigheden.

- **Samenwerking over organisaties heen**

De In-Made praktijkschool is een samenwerkingsverband met S-BB en daarmee indirect met OC&W, de MBO Raad, VNO/NCW, MKB en de brancheorganisaties die deel uitmaken van het bestuur van S-BB. VOF AndereStart verzorgt de trainingen en de certificering. Ten behoeve van een sluitende aanpak naar werk wordt tevens samengewerkt met MEE Nederland en haar regionale leden ten behoeve van jobcoaching en nazorg; in 2018 in de vorm van een pilot.

- **Toegevoegde waarde**

De In-Made praktijkschool zorgt er voor dat penitentiaire arbeid meer is dan dagbesteding tijdens detentie en het verdienen van een kleine vergoeding door gedetineerden. Het maakt het werken tot een leertraject dat bijna “spelenderwijs” leidt tot certificering op basis van objectieve maatstaven. De stap naar de arbeidsmarkt wordt zo aanmerkelijk kleiner voor gedetineerden, waarmee de kans op een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan toeneemt. Werk is immers een belangrijke factor in het voorkomen van recidive. Daarnaast verandert door de invoering van de praktijkschool de betekenis van arbeid gedurende de gevangenisstraf, omdat de prestaties van de gedetineerden een externe

legitimering krijgen vanuit S-BB en de brancheorganisaties. Last but not least verandert de relatie tussen de werkmeester en de gedetineerde. Hij houdt niet alleen toezicht op de productie, maar daagt de gedetineerde uit om zich te ontwikkelen.

- **Toepasbaar bij andere organisatie**

Deze vorm van praktijkleren zou ook goed passen bij de Sociale Werkvoorziening en bij Re-integratiebedrijven, mogelijk zelfs bij vormen van dagbesteding in de gehandicaptenzorg. Het lijkt een kansrijke aanpak om vanuit een “beschutte” situatie de stap naar de arbeidsmarkt te maken. Het is eveneens voorstelbaar dat deze vorm van praktijkleren en het certificeren van competenties een manier is om nieuwkomers in Nederland snel klaar te stomen voor de arbeidsmarkt.

Gedetineerden die op deze wijze klaargestoomd worden voor de arbeidsmarkt zijn zeker ook inzetbaar zijn bij RBB organisaties. Te denken valt aan facilitaire of logistieke functies. Zelfs bij DJI zijn al enkele gemotiveerde ex-gedetineerden aangenomen. En de VOG dan? Bij het onderdeel “actueel” staat de werkwijze rond de Beschrijving Getoond Gedrag beschreven. Wij adviseren om 2x een jaarcontract aan te bieden met de clauseule dat bij hernieuwd politiecontact onmiddellijke beëindiging van het contract volgt; we hebben er nog geen gebruik van hoeven te maken.

5. Geef in een slotpleidooi aan waarom deze good practice *de RBB Award 2018* verdient.

De praktijkschool veroorzaakt een belangrijke transitie in het detentieklimaat. Penitentiaire arbeid is heel lang een manier geweest om “de dag in de bajes” te vullen met een weinig ambitieuze activiteit waarmee gedetineerden wat geld kunnen verdienen. In het laatste decennium zijn forse stappen gezet in de ontwikkeling van een professioneel landelijk productiebedrijf (In-Made) dat de belastingbetaler geld bespaart en dat werk ook zinvol maakt als dagbesteding. De In-Made Praktijkschool vormt nu ook de methodische schakel naar betaald werk na detentie. Wij noemen dat Ex-Made. Daarbij zijn het niet alleen de certificaten en praktijkverklaringen zelf die voor werk zorgen, maar ook het zelfvertrouwen dat bij de gedetineerden groeit, omdat ze [vaak tegen hun eigen verwachtingen in] waardevolle eigenschappen bezitten (die ze voorheen vaak verkeerd ingezet hebben). Als je in drugs hebt gehandeld, moet je ook goed kunnen plannen, organiseren, onderhandelen, rekenen en communicatieve vaardigheden hebben. Veel van die eigenschappen kunnen je ook aan een certificaat van bijv. logistiek medewerker helpen!

Door de samenwerking met en het binnenhalen van de externe partners en werkgevers en de open communicatie over het detentieverleden bij plaatsing, vermindert langzaam het stigma dat ex-gedetineerden hebben/ voelen / zichzelf aanpraten. Niet de misstap, maar dat wat mensen aan gedrag en inzet laten zien, wordt bepalend in de beoordeling van de persoon als toekomstig werknemer. Wij bepleiten dat ook de RBB organisaties hier over gaan nadenken.

Als DJI deze good practice mag pitchen voor de RBB award, zullen we vooral gedetineerden en werkgevers aan het woord laten om hun verhaal te vertellen.